

KRISTENDOMSUNDERVISNINGEN FÅR BETYDNING

"Kristendomsundervisningen udvander den kristne tro", var den overskrift Kristeligt Dagblad leverede 12. september på forsiden efter at have skimmet den undersøgelse, vi har udført. Det er muligt, men det er i givet fald kirkens problem og ikke skolens. I skolen undervises der som bekendt for børnenes skyld og ikke for hverken kristendommens eller kirkens skyld.

"Kristendomsundervisningen får betydning for eleverne" er den overskrift, vi hellere ville have haft. For det er faktisk det, vi har oplevet ved at tale med to grupper elever (hhv. drenge og piger) fra 3., 6. og 9. klasse på tre skoler. Vi talte også med klassernes religionslærere og skolernes ledere og bibliotekarer. Vores ærinde var *ikke* at evaluere undervisningen i faget, selvom man sagtens kan bruge interview som et evalueringsredskab. Vores ærinde var at finde ud af den *betydning*, undervisningen i *religionen* kristendom i faget kristendomskundskab har for eleverne. Altså ikke at vurdere, om undervisningen var god nok, ej heller at vurdere om eleverne havde en masse viden, men netop *betydningen*. Vi valgte *religionen* kristendom, både for ikke at sprede os over samtlige kundskabsområder i faget, og fordi det er den religion, som er omdrejningspunktet for faget både i loven og i de ideologiske slagsmål, der næsten altid foregår om faget.

Betydning

Når man skal spørge efter betydning, kan man overveje flere indgange. Begrebet "betydning" som det centrale "udbytte" af en kristendomsundervisning drøftes i særlig grad i projektet "Den kristne tydning" (Andersson, (red.), 1999). I dette projekt står netop evalueringen af undervisningen meget centralt.

Der skelnes her (s.152 ff.) mellem tre mulige evalueringsfelter:

- Engagement: Var eleverne engagerede i emnet og problemstillingen? (Ibid., s.153)
- Viden og færdigheder: Fik eleverne lært noget, husker de noget, kan de reproducere en viden, nogle kundskaber eller nogle færdigheder? (Ibid., s.154)
- Det personlige udbytte: Fik undervisningens indhold, form eller begivenheder nogen betydning for eleverne? Fik arbejdet med "det gode liv" ændret elevens syn på livet? Anskuer eleven tilværelsen ud fra andre og flere synsvinkler efter at have mødt og talt med mennesker med forskellige livsholdninger? (Ibid., s.154, hvor listen af spørgsmål fortsætter).

"Den kristne tydning" viser, at en undervisning også får en betydning for eleverne, der er mere end engagement og viden. Fagets legitimitet afhænger i høj grad af, om det har en reel positiv betydning

for elevernes trivsel, udvikling og læring. Undervisningen i kristendomsfaget i folkeskolen kan ikke blot retfærdiggøres under henvisning til tradition eller kulturarv. En erkendelse heraf åbner også for en ideologisk diskussion om både kristendomsfagets mål og indhold, og om hvad man kan formode, at eleverne får ud af en undervisning.

Hvilken betydning?

Den betydning, undervisningen får, er, at eleverne faktisk udfordres til at tænke: om verden, om liv og død, om sig selv og den frie vilje, om adfærdsregler og mangel på samme, om andre menneskers tro, om kirke og muslimer, osv. De får noget viden og noget af den viden, siger de, gemmer de, fordi de synes, den er vigtig. De lærer både om kristendom og af kristendom, og vil ikke undvære nogen af delene. Eleverne får forståelse af noget, de i forvejen er optagede af og bliver opmærksomme på nye spørgsmål og sider af livet, som de tænker over og begynder at mene noget om. Kristendommen er derved kilde til elevernes "baggrund for at tage stilling og handle" (Skolens formål). Men kun én kilde; der er også andre tydningsuniverser som eleverne trækker på. Eleverne fastholder deres ret til selv at vælge, hvad de vil reflektere over og til selv at vælge, hvilken betydning, det skal få for dem. "Refleksionsrettens" frihed understreges igen og igen.

Lærernes overvejelser

I nogle klasser tænker eleverne meget; i andre ikke så meget. Men at sætte gang i refleksionen er faktisk også det, lærerne gerne vil have, at eleverne får med på vejen. Vi mødte nogle meget engagerede og meget ærlige religionslærere i dette forløb.

Sammenholder vi så alligevel lærernes intentioner for undervisningen med formål og indhold i "Fælles Mål", må man sige, at læreren underviser i overensstemmelse med dette. Her er det nemlig hverken målet, at 1) eleverne skal blive bekendende kristne, 2) eleverne skal blive kulturkristne eller 3) eleverne skal blive små religionskritikere. Målet er bl.a. at eleverne skal "uddybe deres erfaringer og oplevelser i mødet med det faglige stof". Målet er ikke en undervisning *om* Gud, men om menneskers gudstro. (Mening og sammenhæng, s.54). Målet er ikke at høre om sære skikke og fremmede forestillinger, men "at eleverne forholder sig til, at religiøs tro er et spørgsmål om et personligt eksistensvalg: Hvad vil jeg leve mit liv på? og ikke om en mere eller mindre begrundet antagelse af Guds eksistens." (Fælles Mål, s. 61)

Når det så er sagt, er det også selvfølgelig, at man i en samtale med lærere i skolen kommer til at tale om fagets problemer og muligheder; og i dette fag er der da en række problemer, som vi også

fremhæver i bogen. Og lærerne er meget bevidste om disse problemer. Et af de problemer, vi hæfter os ved, er, at viden om kristendom er for "tynd". Lærerne har typisk ikke linjefag i kristendomskundskab/religion og har ofte det, man kunne kalde en kulturkristen kristendomsopfattelse, der reducerer kristendom til etik, traditioner eller gode historier. Hvilket mange af eleverne så altså også gør. Desuden møder vi hos eleverne den forestilling, at kristendom handler om "gamle dage" og således ikke om nutid. Det betyder, at kristendommens potentiale som med- og modspiller i selvrefleksionen ikke udnyttes tilstrækkeligt, samtidig med at det bliver vanskeligere at forstå, hvorfor nogle er kristne og måske religiøse i det hele taget. Kristendommen - og religionsbegrebet - bør stå klarere i skolens undervisning og det er ikke for kirkens skyld, men til gavn for de samfundsborgere, der er ved at vokse op og som skolen har et medansvar for. Andre problemer, der står tydeligt i samtaler med lærerne er, at 1) de generelt kun har meget ringe og dybt forældede undervisningsmaterialer til rådighed, 2) de kommer ikke på efteruddannelse i faget, og 3) der findes ikke mere en faglig-pædagogisk forskning, der handler om og kan støtte skolens religionsundervisning.

Elevernes stemme : Betydning af betydningen

Vi har med vores undersøgelse ikke fundet noget overraskende nyt. Andre undersøgelser fra også f.eks. Norge peger i samme retning. Men i vores bog "Nogle historier gemmer jeg lidt for livet. Kristendomsundervisningens betydning for skolens elever" dokumenterer vi med citater fra interviewene, hvad lærerne vil med deres undervisning, hvordan der undervises, i hvad der undervises, og det dokumenteres med citater, hvad undervisningen betyder for de forskellige elever og hvordan man i samtale med eleverne kan skabe en betydningsfuld undervisning.

Selvom vi ikke har fundet noget overraskende nyt med vores undersøgelse, mener vi at den peger på forskellige vigtige forhold. F.eks. fortæller hovedparten af eleverne at de er glade for faget – de siger faktisk at de mener det er et vigtigt fag – og at hvis de ikke lærer om kristendom og andre religioner i skolen lærer de det ikke. Endvidere fortalte eleverne at de jo også møder mennesker for hvem religion er vigtig og at det derfor er godt at vide noget om det. Og at de, når de lærer om kristendom og religion, kommer til at tænke mange tanker og dermed også finder ud af hvad de selv mener. Faget er altså ikke blot skubbet ud på et sidespor men set fra elevperspektiv er faget et oplysnings- og personligt dannelsesfag.

I denne undersøgelse er vi gået efter at få viden om, hvilken betydning undervisningen får for eleverne. Om det overhovedet kan lade sig gøre og om vi faktisk har fundet frem til at kunne

formulere denne betydning kan naturligvis diskuteres – hvilket vi også håber vil ske. Men for os er der ingen tvivl om at en eventuel obligatorisk test, prøve, måling, evaluering af elevernes udbytte af undervisningen i faget, bør centrere sig om at afdække hvilken betydning undervisningen får for eleverne, frem for blot at konstatere om eleverne kan huske videnselementer som andre mener er interessante. Med vores interview mener vi at have peget på hvordan det i samtale med eleverne er muligt at få indkredset og formuleret hvordan undervisningen får betydning for deres holdninger, meninger, selvopfattelse, forståelse for religions betydning for andre m.v. På www.NogleHistorier.dk ligger vores interviewmateriale med spørgsmål, interviewguide og metodiske overvejelser til fri afbenyttelse.

Irene Larsen og Peter Green Sørensen

Seminarielektorer på Frederiksberg Seminarium

Forfattere til bogen: "Nogle historier gemmer jeg lidt for livet. Kristendomsundervisningens betydning for folkeskolens elever". Religionspædagogisk Forlag 2005.

Litteratur

Andersson, Niels (red.) (1999): Den kristne tydning. En del af kristendomsundervisningen. 10 billeder fra virkeligheden. Religionspædagogisk Center.

Fælles Mål. Faghæfte 3. kristendomskundskab. Undervisningsministeriet 2004.

Rydahl, John og Troelsen, Børge (2005): Mening og sammenhæng. En fagdidaktik til skolens religionsundervisning. 2. rev. udg. Anis Forlag.